

Falstaff

DESCHONECOMPANIE / MUZIEKTHEATER TRANSPARANT

Hommage aan de karikatuur

Jan-Jakob Delanoye
Gezien op 24 november 2026
CC De Schakel, Waregem

Hoewel hij doorgaat voor mascotte van de Italiaanse dramatische opera, schreef Giuseppe Verdi (1813–1901) aan het einde van zijn leven een muzikale klucht. De mosterd voor het komische libretto van Falstaff (1893) haalde librettist Arrigo Boito bij niemand minder dan William Shakespeare. Diens dichterlijke vernuft werkte Tom Goossens om tot intuïtief rijm, en ook de plot onderging een facelift. Het resultaat is geen gedwee tot muziektheater getranscribeerde opera, maar een nieuwe creatie die de traditie op zijn kop zet.

29 NOVEMBER 2026

Voor goede manieren moet men niet bij Sir John Falstaff zijn, zoveel is zeker. Shakespeare voert de edelman in meer dan één stuk op als een sympathieke deugniet. In Verdi's opera komt hij op het weinig briljante idee om twee verschillende vrouwen met dezelfde liefdesbrief het hof te maken. Logischerwijs komen ze dat van elkaar te weten, waarna de goegemeente het titelpersonage een lesje wil leren. Gevlei in vermomming, verstoppertje in de wasmand en een dijk van een happy end: het libretto leest als een opeenstapeling van klassieke kolder. Een kolfje naar de hand van Tom Goossens, die met DESCHONECOMPANIE al een handvol onvergetelijke operapartituren vanuit de esprit van een vermetele kwajongen op de planken bracht.

Spel om het spel

Het verhaal laat Goossens niet ongemoeid. De gelaagdheid van toneel op het toneel zet hij immers extra in de verf. Het publiek krijgt niet alleen het verhaal van Falstaff te zien: Goossens projecteert de intriges ook op het ensemble dat deze zogenaamde theaterbewerking uitvoert. De theatrale machinaties rondom Falstaff worden met andere woorden vertaald naar een toneelgezelschap. Goossens pakt dat knap aan: de Falstaff die oorspronkelijk de morele en sociale consensus van zijn tijd aan zijn laars lapt, krijgt een make-over wanneer Stefaan

Degand complotteert tegen het vertoog van de door Lucie Plasschaert gespeelde regisseur.

Als hedendaags stijlmiddel par excellence omarmt Goossens daarvoor de hyperbool.

Wat Goossens daarmee wil zeggen? Op zich weinig. Hij etaleert vooral het plezier van het acteren zelf, en in zekere mate werkt dat ook. Goossens probeert met zijn herwerking alleszins niet slimmer of interessanter te zijn dan Verdi's opera. Wel stelt hij zich terecht de vraag in welke mate dit behoorlijk ouderwetse gestoei, geknoei en gekuip zich laat vertellen in de 21ste eeuw. Zijn antwoord vindt hij in wat een ode lijkt aan de karikatuur. Als hedendaags stijlmiddel par excellence omarmt Goossens daarvoor de hyperbool en het groteske. De kostuums komen regelrecht uit de verkleedkoffer, de taal heeft een kinderlijke directheid, de muziek is een eclectisch allegaartje en het narratief raast als een postmoderne vingeroefening voorbij. Niets krijgt onnodig veel gewicht, waardoor een breed publiek vatbaar wordt voor Goossens' vaardige transcripties.

Gebeuzel en geneuzel

Maakt de regisseur van deze Falstaff gemakshalve entertainment? Toch niet, want met een tot bezinning uitnodigende monoloog voorziet éminence grise Sien Eggers de voorstelling van een hartroerend slotakkoord. In wat voorafgaat, betoont Goossens zich echter te snel tevreden. Het rijm is steevast geestig, maar zelden werkelijk verrassend. Muzikaal grasduint Wouter Deltour op zijn beurt in talloze stijlen, maar zijn korte intermezzi – van opgenomen applaus of lachsalvo's tot uitstapjes naar andere werelden dan die van de klassieke muziek – hebben iets weg van een kermisattractie. Dat wil zeggen: aardig als gimmick, maar eigenlijk best voor de hand liggend. Aan het klavier cultiveert Deltour dan weer een nonchalant naturel, die menig onvolmaaktheid tot charmant akkefietje herleidt. Stefaan Degand, Elien Hanselaer en Lucie Plasschaert verliezen zich dan weer in burleske uitspattingen. Subtiliteit is ver te zoeken, exuberantie is de norm. Love it or hate it.

Door zowat elke grap breed uit te meten, ondergraaft Goossens de boodschap.

Goossens neemt het stereotiep wat al te gewillig op in zijn theatrale jargon, wat haaks staat op de inventieve manier waarop hij met de vertelling aan de haal gaat. Met zijn decor – een aaneenschakeling van kaders – laat hij kundig zien dat de oerprincipes van het verhaal zich op verschillende niveaus manifesteren, en dus tijdloos zijn. In dat opzicht is het zonde dat zijn adaptatie de spelers opzweept tot een masterclass van wel erg hedendaags gebeuzel en geneuzel. Door zowat elke grap breed uit te meten en de verstaanbaarheid soms op te offeren aan een algemene indruk van leutige chaos, ondergraaft Goossens de boodschap die hij Eggers laat prediken. Juist in de afstandelijke blik op zoveel deskundig in elkaar geflanste plaisanterie schuilt een bestaansreden voor Falstaff als concept, en bij uitbreiding voor het moderne theater.

Is deze Falstaff te gulzig bewerkt, te gretig ontrafeld? Nee, want precies aan de no-nonsenseaanpak waarin alles kan en nog meer mag, dankt Goossens zijn status als pionier van een anti-elitaire en laagdrempelig-intuïtieve beweging binnen de hedendaagse operawereld. Dat neemt niet weg dat de onlosmakelijk met Verdi's partituur verbonden noblesse hier wordt ingeruild voor ongefilterde

fratsen en ongecensureerde strapatsen. Op zijn manier best amusant, maar als artistiek procedé te eenvormig om lang te heugen.